

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ ויקרא, ראש חודש ניסן, ה'תשכ"ח

יו"ל לש"פ ויקרא, ראש חודש ניסן, ה'תשע"ב

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושתים לבריאה

שנת המאתיים להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ ויקרא, פ' החודש, ר"ח ניסן ה'תשע"ט, הננו מוציאים לאור התוועדות ש"פ ויקרא, פ' החודש, ר"ח ניסן ה'תשכ"ח — הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי "אגרות-קודש — מילואים" מהשנים תרפ"ה-תשל"ה, שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנוכח תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

יום הבהיר כ"ה אדר, ה'תשע"ב
שנת המאתיים להסתלקות הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2012 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (206) 666-1770

E-mail: info@lahak.org • Internet: <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5772 • 2012

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

Tel. (718) 604-2610 Fax. (206) 666-1770

נדפס בסיוע ולזכות בנימין בן חדוה ומשפחת פדרמן ולזכות אמם חדוה בת לאה רייזל

בס"ד. שיחת ש"פ ויקרא, פ' החודש, ר"ח ניסן, ה'תשכ"ח.

בלתי מוגה

א. דובר כבר כו"כ פעמים אודות הענין ד"כל יומא ויומא עביד עבידת¹, שלכך, צריך להיות בכל יום ענין חדש שלא הי' לפני"ז. ובפרטיות יותר — יש בכל יום ענינו בתור יום בשבוע, בתור יום בחודש, ובתור יום בשנה, ומובן, שגם עבודת היום קשורה עם ענינים אלו, הן מצד השבוע, הן מצד החודש והן מצד השנה. וג' ענינים אלו באים לידי ביטוי בפועל, בענין של הלכה או מנהג ישראל:

ענינו של היום בשבוע — כפי שאומרים בכל יום "שיר של יום". ענינו של היום בחודש — שמתבטא באמירת השיעור תהלים כפי שנחלק לימי החודש (כפי שפירסם כ"ק מו"ח אדמו"ר תקנה קדמונית זו²). וכן הוא בנוגע לתקנת חכמים לכתוב זמן בשטרות³, שעיקרו הוא היום בחודש.

וענינו של היום בשנה — שהרי בכל שנה ושנה ישנו מחזור השנה, ובבוא זמן מסויים בשנה צריכה להיות העבודה בענינו של זמן זה, ועי"ז נמשך על כל השנה כולה, וכמו בנוגע לחודש ניסן, שע"י עשיית הענינים השייכים לחודש ניסן, נמשכים ענינים אלו על כל השנה. ובשיעורי היום — הרי זה השיעור היומי בתניא כפי שנחלק לימי השנה, וכן סיום הש"ס בכל שנה (כמ"ש רבינו הזקן באגה"ק⁴).

והנה, אף שמדובר אודות ג' ענינים שונים, היום בשבוע, היום בחודש שקשור עם מהלך הלבנה, והיום בשנה שקשור עם מהלך החמה (כמאמר הראב"ע⁵: אין ללבנה שנה ואין לשמש חודש) — הרי מובן, שכאשר ענינים אלו נפגשים ביחד, אזי ישנו קשר ושייכות ביניהם.

ובפרט שכללות ענין קביעות הזמנים הוא ע"פ תורה, הרי מובן שבדאי אין זה בדרך מקרה (ובמכ"ש מעניני העולם, שגם בהם לא שייך ענין של מקרה, כתורת הבעש"ט⁶ שגם עניני העולם הם בהשגחה פרטית,

(1) זהר ח"א רה, סע"א. ח"ג צד, ריש ע"ב.

(2) ראה סה"ש תרפ"ז ע' 116. וש"נ.

(3) ראה טושו"ע חו"מ רסמ"ג, ובנ"כ שם. בהוספות סקע"ט ואילך, וש"נ.

(4) קו"א בסופו (קסג, א).
(5) בא יב, ב.

(6) ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט)

ועאכו"כ בנוגע לעניני התורה), ובמילא מודגש עוד יותר הקשר והשייכות ביניהם.

[ולהעיר, שבענין של השגחה פרטית גופא יש חילוקים בנוגע לגילוי והעלם כו',⁷,

— כמובן ממ"ש הרמב"ם⁸ בפירוש הכתוב "והלכתם עמי בקרי והלכתי גם אני עמכם בחמת קרי", דקאי על אלו שאומרים על דבר צרה ש"דבר זה ממנהג העולם.. נקרה נקרית", ולכאורה, איך יתכן שיהודי יאמר שדבר זה הוא בדרך מקרה? אלא זהו לפי שהענין של השגחה פרטית הוא לפעמים בהעלם.

ומובן גם ממ"ש "עין ה' אל יראיו"¹⁰, "עיני ה' אל צדיקים"¹¹ (אף שהענין של השגחה פרטית הוא אצל כולם), כיון שההשגחה עליהם היא בגלוי יותר. והיינו, שגם כאשר בני"י עושין רצונו של מקום, יש חילוק בין סתם בני"י לצדיקים, שההשגחה עליהם היא בגלוי יותר¹² — ולכן שייך שפיר לומר הביטוי "עאכו"כ" בנוגע לשלילת ענין המקרה בתורה "במכ"ש" מעניני העולם].

ב. ובנוגע ליום זה — הנה:

מצד ימי השבוע — הרי זה יום השבת, שבו נעשה הענין ד"ויכולו השמים וגו'"¹³, והיינו, שכל עניני ימי החול מתעלים ביום השבת.

ומעלה מיוחדת בנוגע ליום הש"ק זה — שערב שבת הוא היום האחרון של חודש אדר, עליו נאמר¹⁴ "משנכנס אדר מרבין בשמחה", ומזה מובן שבכל יום צריכה להיות הוספה בשמחה לגבי היום שלפניו (דאל"כ, אין זה באופן ש"מרבין", כי אם המשך בלבד), כך, שהשמחה היותר גדולה היא בימים האחרונים של החודש, ובפרט ביום האחרון של החודש — כ"ט אדר; וכיון שכ"ט אדר חל בערב שבת, הרי השמחה היותר גדולה שבו מתעלית ביום הש"ק זה.

מצד ימי החודש — הרי זה ראש חודש.

ומצד ימי השנה — הרי זה "יום השמיני למילואים" ש"נטל עשר

עטרות"¹⁵.

(7) ראה לקו"ש ח"י"ח ע' 198 ואילך. (12) ראה גם תו"מ חכ"א ס"ע 136 ואילך. וש"נ.

(13) בראשית ב, א.

(14) תענית כט, סע"א.

(15) פרש"י ר"פ שמיני.

(8) הל' תעניות פ"א ה"ג.

(9) בחוקותי כו, כג"כח.

(10) תהלים לג, יח.

(11) שם לד, טז.

ובענין זה ניתוסף עילוי מיוחד בשנה זו בנוגע לקביעות של יום השמיני למילואים בימי השבוע — שהרי בפעם הראשונה היתה הקביעות של יום השמיני למילואים ביום ראשון בשבוע (שזהו אחד מעשר העטרות שנטל אותו היום — "ראשון למעשה בראשית"¹⁶), ואילו הקביעות בשנה זו אינה ביום ראשון בשבוע (ואילו הענין ד"ראשון למעשה בראשית" ישנו רק בהעלם), אלא ביום השבת, יום השביעי בשבוע, שיש בו העילוי ד"כל השביעין חביבין"¹⁷, כפי שמבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר במאמר שאמר בבואו לאמריקא בפעם השני¹⁸.

ג. ויש להוסיף בזה, שבנוגע לר"ח ניסן נאמר⁵ "החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה", והיינו, שיש לו שייכות לא רק לענין ה"חדשים", אלא גם לענין השנה — להיותו "ראשון" . . לחדשי השנה".

וכללות הענין בזה — כמבואר במאמרי אדמו"ר האמצעי¹⁹ (מיסוד על המאמר של רבינו הזקן בקיצור²⁰) בדיוק הלשון "ראש", ולא תחילה, שזהו כמו ה"ראש" שהוא (לא רק התחלה, אלא) כולל את החיות של כל הגוף (הן קודם שמתפשט בגוף והן לאחר שמתפשט בגוף, כמבואר בתניא²¹ החילוק בזה), ועד"ז בנוגע לחודש ניסן שהוא "ראש חדשים" ו"ראשון" . . לחדשי השנה" — לא רק בנוגע לחדשים, אלא גם בנוגע לחדשי השנה.

ויתירה מזה — שגם בנוגע לענין השנה יש מעלה בחודש ניסן גם לגבי חודש תשרי, וכפי שיתבאר לקמן.

* * *

ד. החילוק בין חודש ניסן לחודש תשרי — מבואר במאמרים ד"ה החודש הזה לכם²², מיסוד על דברי העקידה²³ שיש למעלה ב' מיני הנהגות: הנהגה טבעית והנהגה נסית (למעלה מדרך הטבע), וזהו החילוק שבין חודש תשרי לחודש ניסן, שבחודש תשרי היא ההמשכה הכללית על ההנהגה הטבעית באופן ד"יום ולילה לא ישבותו"²⁴, ובחודש ניסן היא ההמשכה הכללית על ההנהגה שלמעלה מדרך הטבע, כמו הענין

20 דרושי ר"ה נח, א"ב.

21 ראה תניא פנ"א.

22 תרנ"ד. תרס"ו. תרע"ח (דפ' החודש).

ועוד.

23 פ' בא עה"פ החודש גו' (שער לח).

24 נח ח, כב.

16 שבת פז, ב.

17 ויק"ר פכ"ט, יא.

18 ד"ה החודש הזה לכם דש"פ תוריע,

פ' החודש ה'ש"ת פ"ח"ט (סה"מ ה'ש"ת ע' ועוד.

28 ואילך).

19 עט"ר שער ר"ה בתחלתו.

דיצי"מ (שהי' בחודש ניסן), שהי' באופן שלמעלה מדרך הטבע, ועד שפרעה בעצמו שילח את בני"י ("גרש יגרש אתכם"²⁵), ובאופן ש"בני ישראל יוצאים ביד רמה"²⁶.

והענין בזה:

אע"פ שגם ההנהגה שבדרך הטבע היא משם אלקים, שהוא א' מהשמות שאינם נמחקים²⁷, וגם ההנהגה שבדרך הטבע היא בהשגחה פרטית (כתורת הבעש"ט²⁶ שכל עניני העולם הם בהשגחה פרטית ע"י בורא העולם), ובפרט ע"פ המבואר בשער היחוד והאמונה²⁸ שהתהוות העולם היא בכל רגע ורגע (וכמבואר באגה"ק²⁹ שענין ההתהוות קשור עם ההשגחה העליונה, ולא כדעת הטועים וכו') — הרי ענין זה הוא בהעלם בלבד (והיינו, שגם שם אלקים עצמו אינו בגילוי, וגם הכחות אינם בגילוי, ורק מספר הכחות הוא בגילוי), אבל בגילוי לא רואים את השייכות להנהגה שלמעלה מהטבע.

וזוהי המעלה של חודש ניסן — שענינה הוא הנהגה שלמעלה מהטבע באופן גלוי, ועד ל"נסי נסים", כדברי הגמרא במסכת ברכות³⁰ בנוגע להרואה בחלום תיבה שיש בה ב' נוני"ן: "נסי נסים נעשו לר".

ה. ויש לומר בדרך אפשר, שהמעבר מההנהגה שבדרך הטבע (תשרי) להנהגה שלמעלה מהטבע (ניסן), הוא ע"י הממוצע שביניהם — שזהו ענינו של פורים (עיקרו של חודש אדר, החודש שלפני ניסן):

ידוע³¹ שבכל המגילה לא נזכר שמו של הקב"ה, אפילו לא שם אלקים, כך, שגם ע"פ תורה הרי זה באופן של העלם כו'.

וכדאיאת בגמרא³² "אסתר מן התורה מנין, שנאמר³³ ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא", ועד להסתר כפול — "הסתר אסתיר", וכפירוש הבעש"ט³⁴ שההסתר עצמו הוא באופן נסתר, שאפילו לא יודעים שזהו הסתר, וע"ד מ"מ³⁵ "שמים חושך לאור".

ואעפ"כ, הי' בפורים ענין של נס, אלא שהי' זה נס שמלוכש בטבע, ולכן, הרי זה "ממוצע" בין ההנהגה שבדרך הטבע להנהגה הנסית שלמעלה מדרך הטבע.

(31) ראה לקו"ש ח"ו ס"ע 189 ואילך. וש"נ.

(32) חולין קלט, ב.

(33) וילך לא, יח.

(34) ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט)

בהוספות סמ"ב. וש"נ.

(35) ישע"ה, כ.

(25) בא יא, א.

(26) שם יד, ח.

(27) שבועות לה, סע"א.

(28) בתחלתו.

(29) סכ"ה.

(30) נו, רע"א.

ו. וע"פ הידוע³⁶ שכל ממוצע בין שני ענינים צריך להיות למעלה משניהם, הרי מובן, שהיו"ט דפורים צריך להיות למעלה מניסן ותשרי. והענין בזה — כמובן ממאמר רז"ל³⁷ "כל המועדים עתידים להתבטל חוץ מפורים", והרי ענין המועדים קשור עם הנהגה נסית, ואעפ"כ אומרים שפורים הוא למעלה מהם.

אמנם, בפורים עצמו ענין היו"ט הוא בהעלם,

— ואף שענין השמחה הוא בפורים יותר מבכל הימים טובים, כמארז"ל³⁸ "חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע כו", משא"כ בכל הימים טובים שב"ד שולחים שלוחים כו' להבטיח שתהי' השמחה בהגבלה כו"³⁹, מ"מ, לא נקבע ליו"ט לענין איסור מלאכה, כדאיתא בגמרא⁴⁰ "מלאכה לא קבילו עלייהו" (אף ש"מרדכי גזר בעשיית מלאכה ורצה שיהי' פורים יו"ט לאסור במלאכה"⁴¹, שזהו מצד דרגתו של מרדכי, אבל שאר בני" לא היו בדרגא זו) —

ואילו ענין הגילוי [שזהו ענין עיקרי בתורה, "נר מצוה ותורה אור"⁴², שהו"ע הגילוי] נעשה עי"ז ש"מיסמך גאולה לגאולה"⁴³ — בחג הפסח (שבו שילח פרעה את בני" ממצרים ויצאו "ביד רמה"), שאז מתגלה גם ענינו של פורים.

ואע"פ שכבר "בר"ה בטלה עבודה מאבותינו במצרים"⁴⁴ — הרי זה רק ביטול הענינים הבלתי-רצויים, בחי' סור מרע; ואילו הפיכת מצרים גופא נפעלה בחודש ניסן דוקא (עוד לפני יצי"מ — מיד לאחרי מכת חושך, שאז נאמר⁴⁵ "וישאלו גו' כלי כסף וכלי זהב", כדי לקיים ההבטחה "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול"⁴⁶, ובפרט לאחרי שקשרו את השה — העבודה זרה של מצרים — לכרעי המטה, ועשו זאת בגלוי כו"⁴⁷).

ז. ובנוגע לפועל — שהרי כל ענין צריך לבוא בפועל ממש, שיפעל שינוי על המחשבה דיבור ומעשה שלו, וכידוע⁴⁸ שהתאמתות ענין החכמה הוא דוקא כשרואים שהדבר בא לידי ביטוי בפועל ממש:

(42) משלי ו, כג.

(43) שם ו, סע"ב.

(44) ר"ה יא, רע"א.

(45) בא יא, ב. יב, לה.

(46) לך לך טו, יד.

(47) טור או"ח סת"ל.

(48) ראה תו"מ חמ"ד ע' 32 הערה 8.

וש"נ.

(36) ראה תו"מ חמ"ב ע' 328. וש"נ.

(37) ראה מדרש משלי פ"ט, ב. יל"ש

משלי רמז תתקמד. וראה גם ירושלמי תענית פ"ב הי"ב.

(38) מגילה ז, ב.

(39) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סוסקכ"ט.

וש"נ.

(40) שם ה, ב.

(41) תו"א מג"א צט, ד.

כיון שבחודש ניסן מתחיל סדר ההנהגה שלמעלה מדרך הטבע — הרי זו הוראה לכל אחד מישראל שצריך לצאת מכל ההגבלות שלו (כפי שהי' ביצ"מ, שביטלו את כל המיצרים וכו'), הגבלות הטבע, ואפילו התלבשות בטבע.

ועי"ז זוכים לגאולה העתידה, שתהי' באופן שלמעלה מהטבע לגמרי, בביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו בקרוב ממש.

* * *

ח. מאמר (כעין שיחה) ד"ה החודש הזה לכם.

* * *

ט. בנוגע לפירוש רש"י — הנה כפי שהכריזו כבר, ילמדו שני פירושי רש"י, כיון שביום השבת זה יש ענין מיוחד בהוספה על פרשת השבוע, פרשת ויקרא, להיותו ר"ח ניסן.

ואף שישנם כמה שבתות שבהם ישנם ענינים נוספים מלבד פרשת השבוע, הנה בר"ח ניסן ישנו ענין מיוחד היוצא מן הכלל, כי, ר"ח ניסן הוא "ראש השנה למלכים"⁴⁹, והרי ענינו של מלך ונשיא הו"ע שנוגע לכל בני"י, כפי שמצינו באגה"ק⁵⁰ לענין החיוב דקיום כל תרי"ג מצוות, "שכל אדם מישראל צריך לבוא בגלגולים רבים עד שיקיים כל תרי"ג מצות התורה כו"י" — "לבד מצות התלויות במלך שהוא מוציא כל ישראל כי הוא כללות כולם כו"י".

[וענין זה מצינו רק אצל מלך, ואפילו לא אצל כהן גדול⁵¹ — שהרי אע"פ שגם עבודת הכה"ג היא עבור כל ישראל (ובענין זה אין נפק"מ בין הדעה שכהנים הם "שלוחי דרחמנא" ובין הדעה שהם "שלוחי דידן"⁵², שלכו"ע עבודתם היא בשם כל ישראל), מ"מ, אין זה באופן שהכהנים מוציאים י"ח את כל ישראל; ענין זה מצינו רק אצל מלך, כיון שהוא כולל את כל בני"י].

וכפי שמפרש רש"י בפשוטו של מקרא ש"הנשיא הוא הכל"⁵³, והיינו, שענין זה הוא גם בדרך הפשט, ובמילא הרי זה ענין שנוגע לכל אחד ולכל הזמן.

וענין זה קשור גם עם ההפטרה של פרשת החודש⁵⁴, שבה מדובר בעיקר אודות הקרבנות של הנשיא.

(52) יומא יט, סע"א. וש"נ.

(53) חוקת כא, כא.

(54) יחזקאל מה, טז ואילך.

(49) ר"ה בתחלתה.

(50) סכ"ט (קמח, ב).

(51) ראה גם לקו"ש חי"ח ע' 192 הערה 55.

וע"פ האמור לעיל שר"ח ניסן פועל על כל השנה כולה, להיותו "ראשון גו' לחדשי השנה", נמצא, שהלימוד בפירוש רש"י ביום הש"ק זה (ר"ח ניסן) נוגע לכל השבתות כולם.

ובהתאם לכך, נלמד פירוש רש"י על הפסוק⁵⁵ "אשר נשיא גו'", "אשרי הדור וכו'" — שקאי על "נשיא" "שאיין על גביו אלא ה' אלקיו"⁵⁶, היינו, שלא מדובר אודות נשיא של שבט אחד, אלא אודות הנשיא והמלך של כל ישראל; אלא שרש"י אינו מביא זאת, כיון שאין זה מוכרח בדרך הפשט.

וכמו"כ נלמד פירוש רש"י בנוגע ל"חלב", כי, כללות ענינה של פרשת ויקרא הו"ע הקרבנות, ועיקר ענין הקרבן קשור עם החלב, כמ"ש ביחזקאל⁵⁷: "להקריב לי חלב ודם".

י. על הפסוק⁵⁸ "ואת כל החלב וגו'", מפרש רש"י: "להביא חלב שעל הקיבה, דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבא אומר, להביא חלב שעל הדקין".

כלומר: כיון שכבר נאמר⁵⁸ "והקריב גו' את החלב", מה מוסיף הכתוב "ואת כל החלב"? ולכן מפרש רש"י שהכתוב "ואת כל החלב" בא "להביא חלב שעל הקיבה" (כדברי ר"י), או "חלב שעל הדקין" (כדברי ר"ע). ורש"י מוסיף ומעתיק גם תיבת "וגו'", דקאי על התיבות שלאח"ז: ("ואת כל החלב) אשר על הקרב", שגם תיבות אלו שייכים לפירושו — דכיון שנאמר "ואת כל החלב אשר על הקרב" (נוסף על "החלב המכסה את הקרב"⁵⁸), לכן יכולים לפרש שבא "להביא חלב שעל הקיבה" או "חלב שעל הדקין", כיון שחלב זה הוא (לא מכסה את הקרב, אלא) על הקרב.

ומבואר במפרשי רש"י⁵⁹ — ע"פ סוגיית הגמרא במסכת חולין⁶⁰ (ובכמה דפוסים ניתוסף בפירוש רש"י הציון למסכת חולין) — שלדעת ר"י מרבינן אף חלב שעל הקיבה, וכ"ש חלב שעל הדקין (כי, חלב שעל הדקין שייך — קרוב ודומה — לחלב המכסה את הקרב (שנזכר בכתוב לפנ"ז) יותר מאשר חלב שעל הקיבה⁶¹), ולדעת ר"ע מרבינן חלב שעל הדקין בלבד.

אבל, כמדובר כמ"פ שרש"י מפרש פשוטו של מקרא ל"בן חמש

58) פרשתנו ג, ג.

59) רא"ם, גו"א ושפ"ח.

60) מט, ריש ע"ב.

61) ראה פרש"י שם.

55) פרשתנו ד, כב.

56) תו"כ עה"פ. וראה הוריות יו"ד, א

(במשנה). וש"ג.

57) מד, טו.

למקרא⁶², שעדיין לא למד משנה ("בן עשר למשנה⁶²"), וכ"ש שלא למד גמרא ("בן חמש עשרה לגמרא⁶²"), ובמילא אינו יודע דברי הגמרא בחולין. וכיון שכן, הרי אם כוונת רש"י שלדעת ר"י בא הכתוב להרבות אף חלב שעל הקיבה, וכ"ש חלב שעל הדקין — ה"י רש"י צריך לומר זאת בפירוש (על אתר, או באיזהו מקומן לפני^ז, שמזה יבין הפירוש כאן), וכיון שרש"י כותב סתם "להביא חלב שעל הקיבה", הרי הפירוש בזה הוא — בפשטות — חלב שעל הקיבה בלבד.

אך עפ"ז צריך להבין — מהי סברת מחלוקת ר"י ור"ע אם הכתוב בא "להביא חלב שעל הקיבה" או "להביא חלב שעל הדקין":

בשלמא לפי הפירוש שלדעת ר"י מרבינן שניהם (אף חלב שעל הקיבה, וכ"ש חלב שעל הדקין), מובן, שלכו"ע חלב שעל הדקין שייך ל"חלב המכסה את הקרב" יותר מאשר חלב שעל הקיבה, והפלוגתא היא אם הכתוב בא לרבות גם חלב שעל הקיבה, אף שאינו שייך ל"חלב המכסה את הקרב" כמו חלב שעל הדקין;

אבל בדברי רש"י "להביא חלב שעל הקיבה, דברי ר"י, רע"א להביא חלב שעל הדקין", שמשמעותו, שהמחלוקת היא אם כוונת הכתוב רק לחלב שעל הקיבה או רק לחלב שעל הדקין — אינו מובן: איך יתכן שתה"י מחלוקת במציאות — איזה חלב שייך יותר ל"חלב המכסה את הקרב", חלב שעל הקיבה או חלב שעל הדקין?!

גם צריך להבין: מדוע צריך רש"י להזכיר את שמותיהם של בעלי המימרא — רבי ישמעאל ורבי עקיבא, דלכאורה אין זה נוגע לפירוש פשטות הכתובים.

יא. זאת ועוד:

ענין זה מובא גם בפירוש רש"י בפ' תצוה⁶³: "החלב", "זה חלב הדקים או הקיבה". וגם כאן מציינים המפרשים⁵⁹ לפלוגתת ר"י ור"ע במסכת חולין⁶⁰.

אבל:

(א) רש"י כותב בסדר הפוך: "זה חלב הדקים או הקיבה", ולא כמ"ש בפרשתנו: "חלב שעל הקיבה .. חלב שעל הדקין".

(ב) כיון שרש"י כותב "חלב הדקים או הקיבה", קשה ביותר לפרש שהכוונה היא או אפילו הקיבה.

(ג) רש"י אינו מזכיר את שמותיהם של רבי ישמעאל ורבי עקיבא —

63) כט, כב.

62) אבות ספ"ה.

אף שלכאורה איפכא מסתברא, שכן, אם יש צורך להזכיר את ר"י ור"ע, יש להזכירם בפעם הראשונה, כפ' תצוה, ואז לא יהי' צורך להזכירם בפעם השני', בפרשתנו, ואעפ"כ מזכיר רש"י את ר"י ור"ע בפרשתנו דוקא.

יב. ויש לומר הביאור בזה:

כאשר רש"י מפרש מ"ש בפ' תצוה "ולקחת גו" החלב (גו' ואת החלב המכסה את הקרב)", "זה חלב הדקים" ואח"כ מוסיף "או הקיבה" — הרי מובן, שבפשטות הכתובים יש קדימה להביא "חלב הדקים", להיותו שייך ל"חלב המכסה את הקרב" (שנוכר בהמשך הכתוב) יותר מאשר "חלב הקיבה".

ולכן, כאשר רש"י מפרש מ"ש בפרשתנו "ואת כל החלב וגו'" (לא רק "החלב" סתם, ככפ' תצוה, אלא "כל החלב"), "להביא חלב שעל הקיבה (דברי ר"י)" — מובן, שכוונת הכתוב בהוספת "כל החלב" להביא גם חלב שעל הקיבה, וכ"ש חלב שעל הדקין, שהרי הבן חמש למקרא יודע כבר מפירוש רש"י בפ' תצוה ש"חלב הדקים" שייך ל"חלב המכסה את הקרב" יותר מאשר "חלב הקיבה" (שלכן, כאשר נאמר "החלב" סתם, הרי זה רק חלב הדקים).

ואח"כ ממשיך רש"י ומביא פירוש נוסף: "רע"א) להביא חלב שעל הדקין" — דכיון שנאמר "ואת כל החלב גו'", בוא"ו המוסיף, בהמשך ל"החלב המכסה את הקרב", יש מקום לומר שגם כאן בא הכתוב להביא רק החלב שעל הדקין (ולא החלב שעל הקיבה), בגלל שייכותו ל"חלב המכסה את הקרב".

וכל זה — בפרשתנו, שמחד גיסא ישנו הריבוי ד"כל", שבגלל זה מסתבר שכוונת הכתוב להביא גם את החלב שעל הקיבה (שאינו שייך כ"כ ל"חלב המכסה את הקרב"), ולאידך גיסא, כיון שנאמר "ואת" (בהמשך ל"חלב המכסה את הקרב"), יש מקום לומר שכוונת הכתוב להביא רק את החלב שעל הדקין, ששייך יותר ל"חלב המכסה את הקרב".

משא"כ בפ' תצוה, ששם נאמר "החלב" סתם (ולא "כל החלב") — מסתבר לומר שקאי רק על סוג אחד של חלב, ולכן מפרש רש"י "זה חלב הדקים", כיון ששייך יותר ל"חלב המכסה את הקרב" שנאמר בהמשך הכתוב;

ואעפ"כ מוסיף רש"י "או הקיבה" — דכיון שכאן נאמר "החלב" סתם (ולא כבפרשתנו "החלב אשר על הקרב"), ונוכר בכתוב לפני "החלב המכסה את הקרב", יש מקום לומר שכוונת הכתוב היא לסוג חלב שאינו שייך כ"כ ל"חלב המכסה את הקרב", שזהו חלב הקיבה.

ואין להקשות איך יתכן לומר שמקטירים את חלב הקיבה ולא את חלב הדקין — דכיון שמדובר אודות "איל המילואים" שהיו בו דינים מיוחדים, וכמו מ"ש בהמשך הכתוב⁶³ "ואת שוק הימין", וכפי שמפרש רש"י "שלא מצינו הקטרה בשוק הימין עם האמורים אלא זו בלבד", יתכן שיש בו גם דין מיוחד שצריך להקריב "חלב הקיבה" דוקא.

יג. אך עדיין יכול הבן חמש למקרא להוסיף ולשואל:

אף שבפרשתנו מדייק הכתוב "כל החלב גו'", שמשמעותו לרבות כל סוגי חלב, הרי נאמר גם "ואת כל החלב אשר על הקרב", בהמשך ל"החלב המכסה את הקרב", שמשמעותו היא שהכוונה לחלב ששייך יותר ל"חלב המכסה את הקרב", שזהו החלב שעל הדקין, וא"כ, מהי הסברא לומר שהדיוק ד"כל" מכריע לפרש שכוונת הכתוב "להביא (אף) חלב שעל גבי הקיבה"?

והתירוץ לשאלה זו מרמז רש"י בהזכירו את שמו של בעל המאמר — רבי ישמעאל. ובהקדים:

בנוגע לרבי ישמעאל — איתא בגמרא⁶⁴: "ישמעאל כהנא מסייע כהני" (תמיד הוא עוזרן ומיקל להם).

ויש לומר, שלכן מביא רש"י שהפירוש "להביא חלב שעל הקיבה" הוא "דברי רבי ישמעאל" — שבזה מרומז ביאור עדיפות הסברא שכוונת הכתוב להרבות ולהוסיף גם את החלב שעל הקיבה (אף שאינו שייך ל"חלב המכסה את הקרב" כמו "חלב שעל הדקין"), דכיון שרבי ישמעאל הי' כהן, רצונו לסייע לכהנים ע"י ההוספה בתפוקתם "לעמוד לשרת גו'⁶⁵", "לשון כהונה שירות הוא"⁶⁶ — שיקטירו ע"ג המזבח גם את החלב שעל הקיבה.

יד. ולהעיר:

בגמרא שם: "חלב שע"ג קיבה, כהנים נהגו בו היתר (לאכלו), כרבי ישמעאל שאמר משום אבותיו (כדלקמן), וסימנך (שהוא התירה ולא תשכח בשם מי נאמר) ישמעאל כהנא מסייע כהני".

והגמרא שואלת: "מאי היא" (היא מסייע להם), וכמבואר בתוס'⁶⁷, "דמשום פעם אחת לא הי' קוראהו מסייע כהני", ומשני, "דתניא כה תברכו את בני ישראל"⁶⁸, רבי ישמעאל אומר .. כשהוא אומר ואני אברכם⁶⁹, הוי אומר, כהנים מברכין לישראל, והקב"ה מברך לכהנים ..

67 ד"ה מאי.

68 נשא ו, כג.

69 שם, כז.

64 חולין שם, א (ובפרש"י).

65 פ' שופטים יח, ה.

66 פרש"י תצוה כה, ג.

ומאי מסייע כהני, דמוקי לה לברכת כהנים במקום (אצל) ברכה דישראל" (דהכי עדיפא, דמשמע שמתברכין הן עם השאר).

וממשיך בגמרא: "רבי ישמעאל שאמר משום אבותיו מאי היא, דתניא ואת כל החלב אשר על הקרב וגו', להביא חלב שעל גבי הדקין, דברי רבי ישמעאל, רבי עקיבא אומר, להביא חלב שע"ג הקיבה", ונמצא, ש"חלב שעל הקיבה לרבי ישמעאל מותר, והיינו מסייע כהני".

ופריך בגמרא "ורמינהו כו", ששינוי שיטת ר"י ור"ע להיפך, שר"ע הוא המתיר חלב שע"ג הקיבה, ולא ר"י, והרי זה היפך "הא דאמרת לעיל נהגו בו היתר כר' ישמעאל", וא"כ, היכן מצינו ש"ישמעאל כהנא מסייע כהני" [וכיון שכן, הרי עכצ"ל שגם דברי ר"י בנוגע לברכת כהנים אינם בגלל הסיוע לכהנים ("דמשום פעם אחת לא הי' קוראהו מסייע כהני"), אלא מטעם אחר?] ומשני, "שאמר משום אבותיו ולי' לא ס"ל".

אמנם, אף שבגמרא מדובר אודות הסיוע של רבי ישמעאל לכהנים בנוגע להיתר אכילת חלב שעל הקיבה, הנה בדרך הפשוט אפשר לבאר את הסיוע של רבי ישמעאל לכהנים (לא בנוגע להיתר אכילה, אלא אדרבה) בנוגע להוספה בעבודת הכהנים שיקטירו ע"ג המזבח (לא רק את החלב שעל הדקין, אלא) גם את החלב שעל הקיבה, כנ"ל.

ולהעיר שיש יתרון בפירוש הפשוט שהסיוע לכהנים הוא בנוגע לענין ההקרבה, כי: בפירוש דברי הגמרא "חלב שע"ג הקיבה כהנים נהגו בו היתר", איתא בתוס'⁷⁰: "ה"ה ישראלים (שגם הם מותרים לאכלו), וכהנים דנקט לפי שהקיבה ניתנה לכהנים". ונמצא, שצריך לדחוק בפירוש "כהנא מסייע כהני" שהסיוע לכהנים דוקא הוא (א) רק בנוגע לקיבה שניתנת להם במתנות כהונה, (ב) שיוכלו לא רק ליהנות ממנו, אלא גם לאכלו; אבל לפי הפירוש הפשוט — הרי הסיוע הוא (לא בהוספת היתר אכילה על הנאה בלבד, אלא) בענין של הקטרה ע"ג המזבח, שזהו ענין ששייך אך ורק לכהנים.

טו. וכל זה — בפרשתנו, שרש"י מפרש שהכתוב "כל החלב" בא "להביא (א) חלב שעל גבי הקיבה" (אף שאינו קרוב לחלב המכסה את הקרב), וכ"ש חלב שעל גבי הדקין, ולכן מרמז רש"י ההסברה בזה ע"י הזכרת שמו של רבי ישמעאל, ש"ישמעאל כהנא מסייע כהני", להוסיף בעבודתם, כנ"ל;

משא"כ בפ' תצוה שרש"י מפרש "חלב הדקין או הקיבה" (בלבד), כך, שאין כאן הוספה בעבודת הכהנים — אין צורך להזכיר את שמו של רבי ישמעאל כהנא מסייע כהני.

ומה גם שבפ' תצוה מדובר אודות ימי המילואים, שאז נעשתה עבודת הקרבנות ע"י משה, ולא ע"י הכהנים, ואפילו ביום השמיני למילואים היתה ההקרבה ע"י אהרן ובניו דוקא, ולא ע"י כהנים סתם.

טז. הביאור בפירוש רש"י על הפסוק⁵⁵ "אשר נשיא יחטא", "לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לב להביא כפרה על שגגתו, ק"ו שמתחרט על זדונותיו" — שבא בהמשך לפסוק שלפניו⁷¹: "חטאת הקהל הוא", חרטה של חטא שלא הי' באשמתם, שהרי התנהגו ע"פ הוראת התורה לעשות ע"פ הוראת הסנהדרין — מצד הנהגת הנשיא⁷² שמרגיש חומר ענין החטא אפילו בשוגג⁷³, ומעורר את כל הקהל⁷⁴ רגש זה; החילוק בין פעולת המלך ("אשר נשיא גוי", "לשון אשרי") לפעולת הכהן גדול ("אם הכהן המשיח יחטא גוי", "ש"פשוטו לפי אגדה⁷⁵ כשהכהן גדול חוטא אשמת העם היא כו"⁷⁶); וההוראה בעבודת האדם בנוגע לשליטת המלך שבו⁷⁷, הראש והמוח, על הלב, שלא יבוא לידי

71) פרשתנו שם, כא.

72) שמטבעו הוא תקיף*, ונמצא בתנועה של התנשאות עצמית, וכמ"ש (שמואל-א ט, ב) "משכמו ומעלה גבוה מכל העם", וכידוע הפירוש בזה (ראה בהנסמן בתו"מ ח"מ ע' 41 הערה 38), שאפילו המדות שבשכל הם למעלה מהשכל של כל העם; ואעפ"כ מרגיש חומר החטא כו'.

73) וכמדובר פעם (ראה גם תו"מ חמ"ב ריש ע' 114. ושו"נ) שאפילו בהמה נזהרת מאש, ואם לאו, הרי זו בהמה שוטה (ונפק"מ לדיני שומריין, שבמקרה כזה ה"ה פטור מתשלומין), ואם הדברים אמורים בנוגע לבהמה, שהשכל שלה אינו אלא דעת הנקנה — בנוגע לאיש ישראל, על אחת כמה וכמה שלא שייך שיעשה היפך רצון הקב"ה.

74) ואעפ"כ כותב רש"י "אשרי הדור כו'", ולא "הקהל" — כי, "קהל" קאי (לא רק על כל ישראל, אלא) גם על שבט אחד, כמ"ש רש"י

בפירוש "קהל גוים" (ראה פרש"י ברכה לג, ג), ואילו כאן מדובר אודות כל ישראל (כמ"ש בהתחלת הפרשה: "ואם כל עדת ישראל וגו'"), ולכן מדייק רש"י וכותב ("אשרי) הדור".

75) והטעם שרש"י אינו מסתפק בפירוש הראשון ב"לאשמת העם", ש"אינו חייב אלא בהעלם דבר עם שגגת מעשה, כמו שנאמר לאשמת העם, ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו" — כי, לפי פירוש זה הול"ל "כאשמת העם", ולא "לאשמת העם".

76) פרשתנו שם, ג ובפרש"י.

77) וכן בנוגע לכל מי שיש לו השפעה על אחרים, החל ממשפחתו, ועד לכל הקהילה או סוג של בניי — שצריך לנצל זאת באופן המתאים כו'.

ובפרט בנוגע לענין שהזמן גרמא: חג הפסח — ש"שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם הפסח שלושים יום", ומי שעדיין לא התחיל, צריך להתחיל לכל הפחות מר"ח ניסן, כדעת רשב"ג: "שתי שבתות", "שהרי משה עומד בראש החודש ומזהיר על הפסח כו'" (פסחים ו, סע"א ואילך) — שכל מי שיש לו השפעה, צריך לנצל זאת כדי לעורר אודות עניני הפסח, מצה שמורה וכו', כמדובר כמ"פ פרטי הענינים בזה (ראה גם תו"מ חל"ט ע' 272. ושו"נ).

* וכפי שהבן חמש למקרא למד כבר בנוגע לפרעה, שהתוקף שלו הי' עד כדי כך ש"הי' עושה עצמו אלוה" (פרש"י וארא ז, טו), ועד"ז בנוגע לאברהם, שהי' מזך (ראה פרש"י לך לך יד, יז), וערך מלחמה עם ארבעת המלכים שניצחו את חמשת המלכים (ראה פרש"י שם, ט).

חטא, ואם נכשל אפילו בשוגג, יתחרט וכו' ⁷⁸ — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חי"ז ע' 34 ואילך.

טז. המשך הביאור בפירוש רש"י (א) בפ' ויקהל: "הקדים להם אזוהרת שבת לציווי המשכן כו'", (ב) בפ' תשא, בנוגע לכפל הציווי "אלהי מסכה לא תעשה לך" — נכלל בשיחת ש"פ ויק"פ ס"י; ס"ז.

(78) מבלי הבט על כך ש"על כל פשעים תכסה אהבה" (משלי י"ד, יב) — אהבת עצמו, שזהו ה"שוחד" הכי גדול, שעליו נאמר (פ' שופטים טז, יט) ש"יעור עיני חכמים", אף שנקרא ע"פ תורה בשם "חכם".

הוספה

בי"ה, כ"ד אדי"ש תשי"ט

ברוקלין

שלום וברכה!

במענה למכתבו ממוצש"ק בו כותב אשר ישנה שאלה המטרידה אותו זמן רב ואין לו פתרון וכו', ומקדים לזה אשר תלמיד הוא בישיבה, ובעזרה שיי"ת ימשיך לימודו בכלל גם לאחר הנישואין.

והשאלה שמטרידה אותו היא אם מותר לקנות עתון פלוני והאם מותר ליתן פרסומים לעתון זה.

ומובנת הסתירה מהתחלת המכתב לסיומו. שהאומנם לפי דעתו מה שצריך להטריד תלמיד ישיבה המצפה להמשיך בלימוד תורתנו הקדושה גם לאחר הנישואין, היא שאלת קניית עתון או נתינת פרסומים לו, שלכאורה דעת לנבון נקל שזהו טרדת יושבי קרנות והולכי בטל.

אבל די, לדכוותי בד' אמות של תורה ובד' אמות של תפלה, האם הופתרו שם כל השאלות עכ"פ חלק חשוב מהם, עד שנפנה דוקא לשאלה האמורה מה יהי עם העתון וקנייתו.

מובן שלא נעלם ממני חילוקי דיעות שיש בשאלה זו בין רבני ישראל וכו', שכנראה עורר בו את השאלה האמורה, אבל הרי יש חילוקי דיעות בין רבני ישראל בענייני תורה ותפלה, ומה לו ולחבריו להתבונן דוקא בענייני יושבי קרנות כנ"ל, ואשר בהנוגע ליושבי קרנות לא בענייני החוב שלהם כי אם בענייני רשות וכו' וד"ל.

יהי רצון אשר יוסיף הוא וחבריו בלימוד תורת הנגלה ובפנימיות התורה, אשר בדורנו נתגלתה בתורת החסידות, אשר לימוד תורת החסידות בתקופתנו זו חובת גברא היא והכרח גם להצלחה בלימוד תורת הנגלה.

ומוכן גם בהתבוננות קלה ביותר, שאין קושיא בזה ממה שבדורות לפנים היו כאלה שאמרו שאין הכרח בלימוד החסידות וכו', לא כדורות הראשונים הדורות האחרונים. ומוכן גם מהיחס ללימוד תורת המוסר אשר בדורות לפנים בישיבות דליטא נגדו לזה בתוקף הכי גדול, וכמה פעמים בביטויים חריפים עוד יותר מאשר בהנוגע ללימוד תורת החסידות, וכולי עלמא מודי עתה שמוכרח עכ"פ לימוד תורת המוסר, כי בלאו הכי אי אפשר לימוד אמתני בלימוד התורה וקיום המצות אשר זה כל האדם.

ועל אחת כמה וכמה שכן הוא בנוגע לימוד תורת החסידות, אף שמטעם שאין כאן המקום לבארו ישנם מתי מספר שאין רצונם להודות בזה.

בודאי יודע משלשת השיעורים בחומש תהלים ותניא הידועים ושומר עליהם, ועכ"פ יעשה כן מכאן ולהבא.

בברכה לתלמוד תורה ביראת שמים וקיום מצות בהידור.

לזכרון

הרבנית הצדקנית מרת **ח' מושקא**

בת כ"ק אדמו"ר אור עולם נזר ישראל ותפארתו
צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל ורבים השיב מעון

מרנא ורבנא **יוסף יצחק**

ובת הרבנית הצדקנית מרת **נחמה דינה** ע"ה ז"ל
נפטרה ביום רביעי פ' משפטים, כ"ב שבט ה'תשמ"ח

ת' נ' צ' ב' ה'

אשתו של כ"ק אדמו"ר זי"ע

לזכרון ולעילוי נשמת

השלוחה מרת **בתי** ע"ה בת השד"ר ר' **בנציון** ע"ה **אזימאוו**

נפטרה ביום השני לפ' חיי שרה טו"ב מרחשון ה'תשע"ב